

Zenei naptár

Máté passió

Hétfo este, tömeg a dóm bejárata előtt. Az impozáns arany-tarkán ragyogó falak között tömör padsorok, elfoglalt pótiszékek. Nem mindennapi, kivételes esemény hangolja ünnepét az első, igazán tavaszi estét. Az emberi alkotó szellem lélekbe markolóan felmagasztosító, hallhatatlan szépségű, zenei hangokba varázolt megnyilvánulásának, Bach Máté passiójának előadására várakozunk. Jeles előadógárda vállalkozik a megszólaltatásra, a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara, a Magyar Állami Operaház kórusa, **Kórody András** vezényeltével. A szólisták is rangos művészek: **Kalmár Magda, Takács Tamara, Fülöp Attila, Melis György, Súlyom Nagy Sándor, Faragó András, Kovács Pál,** sőt még egy kedves gyereksereg is felsorakozik a dóm kupolája alatt. Budapestről: a Horváth Mihály téri gyakorló általános iskola gyermekkórusa.

Grandiózus előadói apparátus, feszült várakozás... milyen lesz a zenei élmény?

Sajnos a várt káprázat, a lelket felemelő katarzis elmaradt. S ennek oka bizonyára a Fogadalmi templom túlzottan visszhangos akusztikája. Mert a Dómorgona-koncertek számára az autentikus, ennek a hangszerek természetes palotája. Már kórushangversenyekre is csak fenntartásokkal alkalmas, gondos mérlegeléssel választott énekes művek kelhetnek csak itt életre. Az eleven tempójú, polifon, bonyolultabb szövevetű zenék groteszk, alakatlan masszává sűrűsödnek, s elveszítik eredeti jelentésüket, tartalmukat. Bach Máté passiójában is a legmegkapóbb pillanatokát a nyugodtabb metrumú, a befelé forduló lélek áhítatos csöndjéből panaszra nyíló áriák (II. rész, h-moll ária,

„Erbarme dich”, vagy az a-moll-ária, „Aus Liebe”) nyújtották Takács Tamara (alt) és Kalmár Magda (szoprán) megszólaltatásában. Az érett, telt, aranyos fényű hangzással éneklő kórus a legszebb percek a méltósággal, egységes erővel hőmpolygó homofon korálok életrekelésével okozta, azok közül is a legihletettebbek, az F-dúr „O Haupt voll Blut und Wunden”, s az a-mollban fohászkodó „Wenn ich einmal soll scheiden” voltak. A meggyőző drámai erővel zengő „kórusfreskók” (például a második részben kettős kórusal „Andern hat er geholfen”) már csak akkor kelthettek volna hiánytalan élményt, ha az akusztikai viszonyok is lehetővé teszik a zseniális Bach-i kontrapunktika, illetve az invenciógazdag szólamvezetés nyomán követését. Nem beszélve, adott esetekben, a ritmusfeszesség és -gazdagság kitapinthatatlanságáról.

A fentiek figyelembevételével Kórody Andrást csak elismerés illeti, hogy a hatalmas előadói együttest össze tudta tartani, ügyesen átrendítvén őket az olykor életveszélyesen kísértő zétéles pillanatain. Mindezek ellenére a dombeli hangverseny nem volt hiábavaló. Az érdemben valójában nem értékelhető előadás is meg tudta sejtetni a jelenlevőkkel Bach muzikájának érzelmi mélységeit, szenvedélyes drámaiságát, líraiságát, s az igényesebb zenekedvelőkben bizonyára ellenállhatatlan vágyat ébresztett arra, hogy rövidítés nélkül, tökéletes, mindent hallható akusztikai viszonyok között hallgassák meg ezt a zeneművet. Ha másképpen nincs mód rá, hát hanglemezezőről, a Hungaroton által közreadott, **Sándor Frigyes** vezényelte remek előadásban.

Berényi Bogáta

Bartók művészete az oktatásban

Az óvodai, az iskolai pedagógusokhoz, a népművelési szakemberekhez szól a **Művelődési Minisztérium pályázati felhívása: Bartók Béla születésének 100. évfordulója alkalmából ismertessék az ének-zenei nevelésben szerzett tapasztalataikat, az általuk alkalmazott új, korszerű módszereket, hogy azok széles körben hasznosíthatók. A pályaművekben írják le, hogy az óvodákban, az iskolákban, a zeneiskolákban milyen módszerekkel vizsik közel a tanulókhöz Bartók művészetét; szólaltatják meg gyermekkori műveit, hogyan ápolják a lakóhely népi ének-zenei hagyományait.**

A pályaműveket szeptember 1-ig küldhetik be a pályázók a Művelődési Minisztérium közoktatási főosztályára. A pályázat eredményét novemberben hozzák nyilvánosságra.

Irodalmi tanácskozás Budapesten

A magyar és az osztrák tudományos akadémia irodalomtörténeti vegyesbizottságának kétnapos ülése kezdődött meg kedden az Eötvös Loránd Tudományegyetem filozófiai tanszékén. A tanácskozáson magyar és osztrák irodalomtörténészek öt előadón szólnak be a két ország közötti irodalom- és nyelv-tudományok kapcsolatáról, és az ezzel kapcsolatos kutatások legfrissebb eredményeiről. Az ülésen szó lesz a további közös kutatásokról, együttes kiadványokról, a két ország irodalmi életéről, a két ország irodalmi életéről, a két ország irodalmi életéről, a két ország irodalmi életéről.

Közös nevezőn

Nemrégiben a Kenderfőnyő és Szövőipari Vállalat klubjában ünnepélyes keretek között kötötték meg az ideai esztendőre szóló szocialista szerződéseket a képzőművészekkel. Hogy emlékeztessék az alkalmat, **Lapis András** szobrászművész egy kis éremmel kedveskedett a résztvevőknek. Egy régebbi szobrának, a Terhes nőnek variációját készítette el, s ez számomra jellemezően értelmet nyert. Különösen akkor, ha a képzőművészek és üzemek, vállalatok közötti kapcsolatok kérdését városi méretekben szemlélem. A lehetőségek már adódtak, a „fogamzás” megtörtént, de még mindig nem születtek meg azok az eredmények, amelyekkel immár öt esztendeje joggal várhatnánk. A KSZV különös és követésre méltó példa. Gyáraiban **Cs. Pataj Mihály, Novák András** és **Zoltánfi István** festőművészek mellett ezután **Lapis András** szobrászművész is a szocialista szerződés keretében részt vesz a munkákban. S hogy e tevékenységet kiemelten kezeli az ötleadó, inspiráló közösség, a városi pártbizottság, a tanács és az SZMT, bizonyítja vezetőik részvétele az immár hagyományos szerződésmegújításokon. Legalábbis a Kenderfőnyő és Szövőipari Vállalatnál. Mert nem mindenütt egyforma esély, eredménnyel és következetességgel valósulnak meg a szándékok. A pozitív példák mellett stagnálásokról és kiaknázatlan lehetőségekről is szólnunk kell.

A KSZV szerződés megújító ünnepén **Oncaj Zsolt** né osztályvezető megfogalmazta azokat a célkitűzéseket, amelyek minden ilyen kapcsolatra érvényesek lehetnek. Érdemes idézni. „Célunk: lehetőséget nyújtani ahhoz, hogy a ma dolgozó emberének életét, vagyis gondolatait, hétköznapjait országépítő, társadalomformáló tettei hű és avatott krónikásként örökíthessék meg azok a művészek, akik hivatottak lehetnek erre a mindennapi megismerő küldetésre, tehetségük, emberismeretük révén; az

emberi törődésen, ismeret-ségben alapuló kapcsolat révén közelebb hozni a művészeteket azokhoz a napi munkában elfáradt emberekhez, akiknek nincs arra lehetőségük, hogy közvetlen környezetükben kalauzra akadhatnak, akik bevezetik őket a művészetek csodálatos, embert formáló, embert nemesítő, a szellemi magasságokba felemelő világába; a dolgozók és a művészek kölcsönösen meggyőződhetnek arról, aminek természetesen kellene lennie, hogy a munkás és a művész is munkát végez, szükségük van egymásra, közösen azonos célt szolgálnak, a társadalom formálását, a mi világunk emberibb tételét.”

Jutaárugyár életét, mindennapi munkáját jellemzi. A kapcsolat gyümölcsöző, se regnyi alkotás éppúgy bizonyítja, mint a sok-sok naplóbejegyzés vagy az egyéni és közös kiállítások sora. A KSZV-nél annak az ideje jött el, hogy az ismeretsegen, a tapogatózásokon, a fölméréseken túl most már valóban a tartalmi színvonal emelése kerüljön a munka fókuszába. Hogy a művészek alkotásain mininkább tetten érhető legyen a konkrét üzemi élmény alkotói átértékelése, a munkások életében pedig a művészet gazdagító, embernevelő hatása.

Az ideai elképzelések ennek jegyében születtek. A művészek kimozdulnak saját gyárukból, vendégtárlatokat rendeznek a vállalat más-más üzemeiben. Így lehetőséget teremtenek a dolgozóknak, hogy ne csak egy alkotó pályájával, elképzelésével, szándékaival ismerkedjenek meg, hogy horizontjuk táguljon. A tevékenység egyik legfontosabb része, hogy minden generáció részesülhet a művész tevékenységéből. A vállalati bölcsődék, óvodák részére már eddig is készültek dekorációk, mesefigurák, fantáziaszárnyalást segítő alkotások; a KISZ-fiatalok szervezik a találkozásokat, ők a kapcsolat továbbblendítői, az együttműködés bázisai. Ha eljutnak a nyugdíjasokig, akkor nyugodtan mondhatjuk, három munkásgeneráció esztétikai ízlését, vizuális ismereteit formálták, bővítették.

Sajnos, a KSZV-ben tapasztalható szocialista együttműködés nem vált városiszerte mozgalommá. A ruhangár ugyan évek óta megújítja szerződését **Zombori László** festőművésszel, a **DÉLÉP** is vásárol **Stéhlík Jánostól** alkotásokat, a **Gabonatermesztési Kutató Intézet** rendszeresen kiállításokat szervez, a **Szegedi Akadémiai Bizottság** klubjában is gyakran láthatók kiállítások, **Dér István** festőművésznek a **Szegedi Szalámgagyár** és **Hűskombináttal** van kapcsolata. De hol vannak olyan szegedi nagyvállalatok, mint a **Volán**, a **gumi-gyár**, az **NKFV**, textilművek és sorolhatnánk.

Még mindig lassan változik a szemlélet. Nehezen hajt csírá a gondolat, hogy ma, egyre szűkösebb anyagi lehetőségeink között, a leghamarabb megtérülő beruházás, a leghatékonyabb vállalat a szellemi gyarapításának elősegítése. A közös nevező már sok helyen megtalálható. Erről az alapról gazdagabb termés lenne begyűjtendő, ha nemcsak a nevező lenne közös, hanem a mindennapi munka és feladatvállalás is.

Tandí Lajos

Szegedi tudós nemzetközi dija

Dr. Anderle Ádám, a JATE Bölcsészettudományi Karának docense kapta meg — a szocialista országok tudósai közül első ízben — a Casa de las Americas-kiadó **José Carlos Maria Tegi-díját**, Politikai mozgalmak Peruban a két világháború között című, spanyol nyelvű pályamunkájáért. Összesen 36 ország 520 pályázója közül adományozta 18 ország 42 tagú zsűrije a szegedi tudósok latin-amerikai értelmiség egyik legnagyobb tudományos díját, **Dr. Anderle Ádám** ma, szerdán a **Kubai Köztársaság budapesti nagykövetségén** **José Antonio Tabares del Real** nagykövettől veszi át a díjat.

Gémes Eszter

Történetek Rúza Sándorról

A Duna vizéből itattam

— Hozta Isten szerény hajlékomba kigyelmeket!

— Köszönjük a szíves fogadtatást!
— Mivé messziről tetszettek gyünni, inni-ön-nivaló van. Terítetek Pali, úri módra! Né mondassák, hogy Rúza nem tud urakat módisan mögkénáni.

Felkerülték az asztalra az ezüst evőeszközök, a szalvéták, a fehér abrosz, levestányérok, kistányérok, még fogpiszkáló is volt. Fácánleves, hideg özpecsénye, tőpörtös pogácsa, meg az elmaradhatatlan bor. A betyárok csak a kanalat, parasztányért meg a bicskát használták, amit a zsebükből szedtek elő. Az urak alig tudták a falatot lenyelni, mert nem tudták, mi vár rájuk. Sándor a kisfiút a térdére ültette, ott lovogaltatta. A kisgyermek szülei rémületére átlépte a betyár nyakát. Kijelölte Sándor a fekhelyet is, jó helyet csináltak nekik, de aludni nem tudtak, reggel indulni akartak.

— Söhová sé! Milyen vendégszerető lömnék, ha elengenném kigyelmeket?

Harmadnap megint nem engedte. De este az úriember megmondta Sándornak, már úgy gondolja, hogy úgyis mindegy, mert neki holnap reggelre választ kellett volna hozni Pestről Szegedre, a háború érdekében. Országok sorsa fordult meg ezen a mulasztáson, de a vendégszeretet miatt fuccsba ment az egész.

— Hónap röggere jó lenne a válasz? — kérde Rúza.

— Akkor még nagyon jó.
— Akkó még nincs ekésve! — szól Sándor. — Írja le kigyelmed levélbe, mi a beszéd, mi a felelet, én fő nem bontom, sé egyiket, sé a másikat, röggere itt vagyok a válasszal. Mögbbizhatik bennem!

— Megtehetem, de egy éjjel, olyan nincs, hogy megjárja az utat.

Megírta mégis az úr a levelet, lepecsételte,

átadta Sándornak, ha akármikor ér oda, csengetse fel, adja oda a levelet, akinek szól, már kapja is a választ.

Tíz óra hossza állt rendelkezésre Sándornak. Fogta a levelet, elment a közeli tanyába, nevezetesen Csányi Andrásához, aki a fehértói kapitányásban lakott. Mondta neki, hogy a szürke lóra szükségé van. Ezt a lovat nem lopta el, de akkor használta, amikor akarta. Már vezette is András gazda kifelé, felugrott rá, a level egy nagy bugyellárisba volt téve.

— Pihent — mondja a gazda.

— Röggere itt löszök vele!

— Möghiszöm azt! — Mosolyogva nézett a gazda utána, de csak addig, amíg a száját mosolyra húzta.

Az úr a feleségével meg csak bebegett. Rúza felkereste a címzettet, kapott is rá választ, megittatta a lovat a Duna vizéből, nyargalt visszafelé. Reggelre megérkezett, átadta a levelet.

— Lehetetlen!

— Tekintetős úr! Ez a ló az éjjel a Duna viziből ivott.

Hintóba fogatott Sándor, útnak bocsátotta vendégét. A cirkáló perzekútorok meg értesültek, hogy a Csányi lovával Rúza Sándor az éjjel Pesten járt. Mert nem volt szabad velük barátkozni, a törvény is büntette a népet, meg a betyár is. Megtudta Csányi, hogy jönnek a perzekútorok, kivette a szürkét az ágyásba. Odaérnek a perzekútorok:

— Csányi bátyám! A maga szürkéjével az éjjel Pesten járt Rúza Sándor.

— Ténnap jártak itt, látták is a lovam!

— Hát az igaz! — felelték.

— Hát elhiszik azt kigyelmedék, hogy ez a ló bírna nyomtatni, ha az éccaka Pestöt megjárta volna?

— Löhetően is! — mondák a perzekútorok, és békén hagyták Csányit.

De ennek az esetnek olyan híre volt, hogy még most is, 80 éves emberek hitelnék mellette. Meg Rúza Sándor is felhányta az elítélés-kelet a szívességét.

Fáni kudarc

Ószi idő volt, de a meleg napok még visszavisszajártak. Azt mondja Fáninak Rúza:

— Tizen ömönnyünk a hortobágyi pusztára. a téli eleséget elkészíteni, hanem mög né csali ám!

Veszeltára gyanúja volt.

Vasárnap, estefelé így szólt Fáni Imréhez:

(Folytatjuk.)